

Методичний коментар до теми “Світ невідомий”

Що відоме, а що ще ні?

Звісно, все невідомим бути не може, тому активізуйте досвід дітей і покажіть їм, як багато вони вже знають. Провести таку роботу протягом вивчення теми допоможе заповнення таблиці (див. роздруківку “[Відоме — невідоме](#)”).

Запропонуйте дітям поміркувати над запитаннями:

- Як відоме допомагає нам пізнати невідоме?
- Чи можна невідоме побачити у вже давно звичному?

Запропонуйте дітям озирнутися навколо і спробувати знайти щось невідоме їм — річ, явище тощо. Це важливо, адже поштовхом до пізнання у дітей часто буває здивування, і надто часто ми шукаємо дива у далеких країнах і не помічаємо їх поряд.

Інформація-помічник

Що допомагає нам невідоме зробити відомим? Інформація, наш досвід (а це також інформація)... Як можна знайти необхідну інформацію?

Джерел інформації дуже багато. Це енциклопедії, довідники, книжки, газети, журнали, реклама, картини, сайти, дорожні знаки, етикетки, телевізійні програми, зрештою, спеціалісти з різних галузей. Яке джерело у якому випадку вибрати? Це питання нашої обізнаності та зручності, але маємо пам’ятати, що довіряти ми можемо не всім джерелам. Тож обговоріть із дітьми, які джерела інформації надійніші і чому, як перевіряти достовірність наданої інформації.

Обговоріть із дітьми комікс “[Інформація нашвидкуруч](#)” (с. 13 підручника)

- Як гадаєте, чи гарний спосіб дізнатися про візерунки вигадав хлопчик? Поясніть відповідь.
- Чи можна повністю довіряти інформації, здобутій у такий спосіб? Чому?
- Які переваги, а які недоліки розпитування перехожих?
- Чиїм відповідям ви довіряли б найбільше? Чому?
- Як можна перевірити відповіді перехожих?
- Який спосіб перевірки ви вважаєте найкращим? Чому?
- Як діяли б ви у такій ситуації? Чому саме так?

Зверніть увагу дітей на те, що одна справа, коли люди розповідають про орнаменти своєї рідної місцевості (“Дивися, візерунки з нашої рідної Опішні!”), і зовсім інша — отримати інформацію від невідомого перехожого, який про себе нічого не розповів.

Але інформація не лише у словах, текстах, зображеннях, а й у жестах, виразі обличчя...

- Про що нам розповідають емоції?
- Як можна розпізнати їх?
- Як можна розмовляти жестами?
- Що важче змінити: слова чи вираз обличчя?

Обговоріть із дітьми, яка інформація допомагає зорієнтуватися в незнайомому місці і де її знайти, яку інформацію і від кого треба приховувати.

- Чи завжди потрібний помічник, щоб невідоме зробити відомим?
- Що можна дізнатися самостійно, а коли варто просити допомоги?

Моделі та моделювання

В НУШ упроваджуються активні форми роботи з дітьми, дослідницьке навчання, тому моделювання й експериментування з моделями має стати однією з провідних форм роботи. Адже саме моделювання допомагає безпечно дослідити явища довкілля, зрозуміти закономірності, порівнювати властивості об'єктів і відокремлювати першочергове від другорядного.

Варто провести зв'язок з темою "[Енергія](#)", розглядаючи проблемні запитання "Як сприймати невідоме?", "Чи багато невідомого навколо?". Адже вітрогенератори перетворюють енергію вітру в електроенергію, а вітрильні судна рухаються за допомогою енергії вітру.

Дайте дітям іграшковий вітрячок і човен, а ще краще — створіть разом різні їх моделі та запропонуйте поекспериментувати: дізнатися, на вітер якої сили вони зреагують, якої сили вітер може їх зруйнувати, чутливість якої моделі вища тощо.

Від чого залежить наше ставлення до невідомого

У різних ситуаціях ми по-різному ставимося до невідомого.

Невідоме може збудити нашу цікавість, прагнення до пізнання. Саме бажання пізнати невідоме керує дослідниками і допомагає зробити відкриття.

Але невідоме може й налякати — якщо ви, наприклад, заблукали, потрапили у складну ситуацію, забули вдома смартфон, згасло світло...

Тому варто обговорювати з дітьми варіанти дій у складних ситуаціях, моделювати їх, обговорювати переваги й недоліки різних варіантів дій тощо.